

**Оперативна інформація щодо фітосанітарного стану посівів
сільськогосподарських культур в Україні
на 20 липня 2017 р.**

Багатоїдні шкідники.

Лучний метелик. Триває літ метеликів, яйцекладка та відродження гусениць II-го покоління. Шкідника відмічають на неорних землях, багаторічних травах, в крайових смугах соняшнику, кукурудзі, сої (Дніпропетровська, Херсонська, Одеська, Запорізька, Черкаська обл.).

За умов достатнього зволоження на фоні оптимальних температур відбуватиметься активне парвання, відкладання яєць та розвиток гусениць шкідника, тому ризик утворення осередків підвищеної чисельності шкідника залишається.

Хімічну обробку найдоцільніше проводити проти гусениць I–III віків. Обробку проти гусениць у посівах: цукрових, столових, кормових буряків проводять за чисельності 5-20 екз./м² у другій половині вегетації; на соняшнику – 20 екз./м² у фазі формування корзинок; на овочевих – 12-16 екз./м² у II поколінні, в період відкладання яєць можливі випуски трихограми.

Повсюди виявляють **підгризаючих совок**. Сприятливими умовами для розвитку цих шкідників є наявність великої кількості квітучих рослин в період льоту метеликів і високий рівень виділення нектару, яким вони живляться. Масовий вихід гусениць II-го покоління відбуватиметься у I-й декаді серпня.

Стримують наростання чисельності підгризаючих совок (озима, оклична, іпсилон) утримуючи пари чистими від бур'янів. На зрошуваних землях використовують зайняті пари з густим травостоєм, які не принадають метеликів для відкладання яєць.

За появи осередків з високою чисельністю гусениць (ЕПШ на озимій пшениці 2-3 екз./м², у посівах кукурудзи 3–8 екз./м²) застосовують хімічні препарати. Інсектициди доцільніше застосовувати в період відродження гусениць до появи II віку, коли вони живляться відкрито і найбільш уразливі. Обробки проводять увечері, коли гусінь харчується на рослинах. Для запобігання шкідливості фітофага широко використовується й трихограма.

Бавовникова, совка-гамма, люцернова, городня, карадринна та ін. шкодять у багаторічних травах, посівах кукурудзи, соняшника, сої, сорго, овочевих, баштанних культурах.

Для обмеження чисельності листогризух совок на овочевих, зернобобових культурах, багаторічних травах, цукрових буряках з біологічних заходів захисту застосовують трихограму. За підвищеної чисельності шкідників доцільним є поєднання застосування трихограми з іншими засобами захисту.

Триває розвиток **саранових**, загалом нестадні види, шкідники живляться в місцях резервації пасовищах, неугіддях на багаторічних травах, подекуди у крайових смугах цукрових буряків, соняшнику. Відзначено початок окрилення саранових (Одеська, Херсонська, Запорізька, Дніпропетровська, Харківська, Хмельницька обл.).

Для запобігання саранової небезпеки проводять ретельний моніторинг для виявлення та обліку чисельності личинок на неорних землях, пасовищах, на багаторічних травах, по краях просапних та овочевих культур.

Складність виявлення полягає в тому, що личинки I-II-го віку дуже незначних розмірів і мешкають у густій рослинності, а також в тому, що осередки відродження саранових часто розташовуються на неугіддях, випасах, неораних ділянках, яким не завжди своєчасно приділяють увагу. Ретельний моніторинг дає змогу своєчасно виявити осередки підвищеної чисельності личинок саранових та визначити доцільність проведення захисних або профілактичних заходів.

Захист посівів від саранових розпочинають за масової появи личинок першого віку. Обприскування проводять за чисельності італійського пруса 2-5, нестадних саранових 10-15 екз./м². Основну масу личинок стадних саранових слід ліквідувати до закінчення розвитку III-го – IV-го віків, до окрилення саранчуків завершити хімічні заходи. Обробки обов'язково

проводити вранці та ввечері, коли комахи знаходяться на рослинах.

Продовжують шкодити личинки жуків *коваликів*, *травневих хрущів* в посівах просапних та овочевих культур.

На полях **зернових колосових хлібні клопи**, за допорогової чисельності продовжують житися переважно по краях посівів (личинки III-V віку). В південних областях почалось окрилення клопів. Чисельність *хлібної жужелиці*, *хлібних жуків* – допорогова (0,2-3 екз./м²). *Пшеничним трипсом*, *злаковою попелицею*, *п'явицями* заселено та пошкоджено у слабкому до 12% рослин.

Помірно тепла дощова погода сприяє подальшому розвитку хвороб. Так, *септоріозом*, *фузаріозом*, *альтернаріозом колосу* уражено 0,3-14% колосків на 2-30% рослин. *Летючу сажку* виявляють в Дніпропетровській, Тернопільській, Івано-Франківській областях на 0,1-1% колосків пшениці на 1-10% площ. *Гельмінтоспоріозом* уражені переважно посіви ярого ячменю – до 14% рослин. *Темно-буру плямистість*, *ринхоспоріоз*, *сітчасту*, *смугасту плямистість*, *червоно-буру плямистість* виявляють на 2-17% рослин на 4-19% площ. *Оливкову плямистість* виявлено на 8-12% площ на 1-2% рослин (Київська, Тернопільська обл.).

В посівах **кукурудзи** шкодять *блішки* – заселено 8% площ, максимально – 31% площ (Харківська обл.), за чисельності 1,0-15,0 екз./м² пошкоджено 1-5% рослин (Одеська, Харківська обл.), *попелиці* – 18-46% площ, максимально – 67-100% (Тернопільська, Дніпропетровська, Львівська обл.), 5-23% рослин за чисельності 3,0-20,0 екз./рослину (Тернопільська, Дніпропетровська, Львівська, Київська, Івано-Франківська, Одеська, Харківська, Черкаська, Чернігівська обл.), *стебловий (кукурудзяний) метелик* – 5-25% площ, за чисельності 0,8-2,0 екз./рослину, пошкоджено 1-8% рослин (Тернопільська, Київська, Івано-Франківська, Харківська, Чернігівська, Херсонська обл.), *павутинний кліщ* – 12% площ, 45% рослин за чисельності 1,0-6,0 екз./листок (Київська обл.), *озима совка* – 11-39% площ, 1-3% рослин за чисельності 0,2-1,0 екз./м² (Дніпропетровська, Тернопільська обл.), *капустяна совка* – 31% площ, 1-3% рослин за чисельності 1,0-2,0 екз./рослину (Дніпропетровська обл.), *бавовникова совка* – 32% площ, 1-3% рослин за чисельності 1,0-2,0 екз./м² (Дніпропетровська обл.), *совка-гамма* – 30% площ, 3-5% рослин за чисельності 1,0-2,0 екз./рослину (Дніпропетровська обл.), *лучний метелик* – 18% площ, за чисельності 0,8-1,0 лялечок/м² (Дніпропетровська обл.).

Гельмінтоспоріозом уражено 10-22% площ, 3-6% рослин кукурудзи за розвитку хвороби 1,5-5% (Тернопільська, Чернігівська обл.), *бурою плямистістю* – 7% площ, 1-2% рослин за розвитку хвороби 0,5% (Черкаська обл.).

На **соняшнику** живляться *попелиці*, заселено 11-52% площ, максимально – 70-75% (Дніпропетровська, Запорізька, Харківська обл.), за чисельності 6,0-28,0 екз./рослину, пошкоджено 6-32% рослин (Тернопільська, Дніпропетровська, Львівська, Запорізька, Київська, Івано-Франківська, Одеська, Харківська, Черкаська, Чернігівська, Херсонська обл.), осередково – до 50% рослин (Тернопільська, Запорізька, Івано-Франківська, Харківська, Херсонська обл.), *листогризучі совки* – 13-32% площ, 3-6% рослин за чисельності 0,5-2,0 екз./м² (Тернопільська, Дніпропетровська, Запорізька, Харківська обл.), осередково пошкоджено до 30% рослин (Запорізька обл.), *трипси* – 18% площ, 5-9% рослин за чисельності 4,0-6,0 екз./лист (Харківська обл.), *озима совка* – 39% площ, 2-3% рослин за чисельності 0,2-1,0 екз./м² (Дніпропетровська обл.), *лучний метелик* – 18% площ, 1-2% рослин за чисельності 0,2-1,0 екз./м² (Дніпропетровська обл.), *акацієва вогнівка* – 19% площ, 2% рослин за чисельності 1,0 екз./рослину (Запорізька обл.), *соняшникова вогнівка* – 7-10% площ, 3% рослин за чисельності 1,0 екз./рослину (Херсонська обл.), *клопи-сліпняки* – 29% площ за чисельності 1,0-2,0 екз./рослину, пошкоджено 1-4% рослин (Харківська обл.).

Пероноспорозом уражено 15-24% площ соняшника, 3-9% рослин за розвитку хвороби 1-5% (Тернопільська, Дніпропетровська, Київська, Харківська обл.), *іржею* – 5-12% площ, 1-3% рослин за розвитку хвороби 1-5% (Дніпропетровська, Одеська, Харківська обл.), *фомозом* – 8-16% площ, максимально – 34% площ (Київська обл.), 1-9% рослин, осередково – 18% рослин (Запорізька обл.), за розвитку хвороби 0,8-6% (Тернопільська, Дніпропетровська, За-

порізька, Київська, Івано-Франківська, Харківська, Черкаська, Чернігівська, Херсонська обл.), **септоріозом** – 12-18% площ, максимально – 37% площ (Харківська обл.), 1-7% рослин, осередково – 20% рослин (Запорізька обл.), за розвитку хвороби 1-5% (Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Харківська, Черкаська, Чернігівська обл.), **альтернативіозом** – 8-12% площ, 1-4% рослин за розвитку хвороби 0,5-1% (Тернопільська, Львівська, Одеська обл.), **корневими гнилями** – 5% площ, 2-6% рослин за розвитку хвороби 2% (Івано-Франківська обл.), **фомопсисом** – 10% площ, 3-4% рослин за розвитку хвороби 0,5% (Одеська обл.).

Сою продовжують пошкоджувати **попелиці, листогризучі совки, акацієва вогнівка, павутинний кліщ** та **тютюновий трипс**, заселено та пошкоджено до 8% рослин, павутинним кліщем до 25% на 10-27% площ, максимально попелицею заселено 100% площ.

Хворобами **септоріоз** та **пероноспороз** уражено до 9% рослин на 12% площ, максимально септоріозом уражено 6% рослин на 100% площ у Київській області. Шкоди від **аскохитозу** зазнали 2-10% рослин на 16-38% площ (Черкаська, Хмельницька, Івано-Франківська, Чернігівська обл.), від **бактеріального опіку** – до 3% рослин на 3% площ (Хмельницька обл.) і на 90% площ – Київська область. **Жовту мозаїку** виявлено в Хмельницькій області – на 5% площ уражено 1-3% рослин.

Підготовлено лабораторією прогнозу ІЗР НААН
за матеріалами регіональних установ НААН
та відділу прогнозів Держпродспоживслужби

20 липня 2017 р.

Федоренко А.В.
Неверовська Т.М.
Бахмут О.О.

тел. 258-65-63

**Заступник директора Інституту
захисту рослин НААН**

С.В.Ретьман